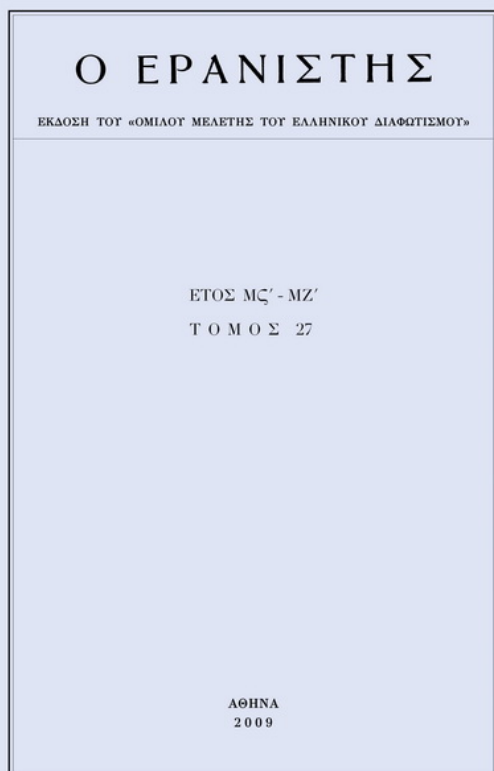

The Gleaner

Vol 27 (2009)

Συμπληρωματικά στην αλληλογραφία του Δ. Κ. Βυζάντιου με τον πρωθυπουργό Ίω. Κωλέττη

Εμμ. Ν. Φραγκίσκος

doi: [10.12681/er.95](https://doi.org/10.12681/er.95)

To cite this article:

Φραγκίσκος Ε. Ν. (2009). Συμπληρωματικά στην αλληλογραφία του Δ. Κ. Βυζάντιου με τον πρωθυπουργό Ίω. Κωλέττη. *The Gleaner*, 27, 263–265. <https://doi.org/10.12681/er.95>

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ Δ. Κ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΙΩ. ΚΩΛΕΤΤΗ

ΤΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Δ. Κ. Βυζάντιου στὸν Ἰωάννη Κωλέττη προηγεῖται χρονικὰ κατὰ τρεῖς μῆνες τοῦ ἤδη δημοσιευμένου καὶ ἀπευθυνόμενου στὸν ἴδιο ἀποδέκτη γράμματος τῆς 9ης Ἰουλίου 1845¹ καὶ συμπληρώνει ἀποκαλυπτικὰ τὸ ἱστορικὸ γύρω ἀπὸ τὸ διάβημα τοῦ συγγραφέα τῆς *Βαβυλωνίας* στὸν Ἕλληνα πρωθυπουργό, ὅπως τὸ εἶδαμε νὰ ἀποτυπώνεται στὴ δεύτερη ἐπιστολή.² Πέντε εἶναι τὰ νέα στοιχεῖα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὸ περιεχόμενό του. Πρῶτον, ὅτι ὁ Βυζάντιος, πρὶν ἀποστείλει ἐγγράφως τὸ αἶτημα γιὰ συνδρομὴ στὰ δεινὰ του, εἶχε ἐπιχειρήσει νὰ τὸ ὑποβάλει διὰ ζώσης στὸ πρωθυπουργικὸ γραφεῖο κατορθώνοντας ἐπιτέλους νὰ ἐπιτύχει συνάντησιν μὲ τὸν πρωθυπουργὸ ὕστερα ἀπὸ ἀλλεπάλληλες ἀτελέσφορες ἐπισκέψεις. Δεύτερον, ὅτι ἔλαβε ἐπισήμως ὑπόσχεση συνδρομῆς ἀπὸ τὸν τελευταῖο, ἡ ὁποία τὸν ὥλισε μὲ ὑπομονὴ μέσα στὰ «πελάγη τῆς γυμνότητος καὶ δυστυχίας» ὅπου βρισκόταν τότε. Τρίτον, ὅτι μὲ τὴν αἴτησή του, διατυπωμένη σὲ ἐσώκλειστη ξεχωριστὴ ἀναφορὰ στὸ πρῶτο αὐτὸ γράμμα, συγκεκριμενοποιῶσε τὸ ἀντικείμενό της ποὺ δὲν ἀφοροῦσε διορισμὸ σὲ κάποια ὑπαλληλικὴ θέση, κατὰ τὸ προηγούμενο τῆς θητείας του σὲ διοικητικὰ ἀξιώματα, ἀλλὰ χορήγησι ἄμεσης χρηματικῆς ἐνίσχυσης. Τέταρτον, ὅτι ἡ ἄκρα ἀνέχεια, φανερὴ στὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνισιν τοῦ ἴδιου (περιφερόταν, ὅπως γράφει, ρακένδυτος) χαρακτηρίζε προπάντων τὸν τρόπο διαβίωσης ὁλόκληρης τῆς οἰκογένειάς του. Τὰ παιδιὰ του δὲν εἶχαν νὰ τραφοῦν καὶ νὰ ντυθοῦν ἐνόψει μάλιστα τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, κατὰστασι ποὺ κυρίως τὸν παρακίνησε στὴν ἀπόφασιν νὰ προβεῖ σ' αὐτὸ τὸ διάβημα. Πέμπτον, ὅτι ἡ σύνθεσι τῆς οἰκογένειας τοῦ Βυζάντιου τὸ 1845 εἶχε ὑποστῇ μεταβολὴ ἀπὸ τὸ 1835, ἔτος ποὺ φέρεται νὰ γεννήθηκε ἡ κόρη του Μαριγώ. Προφανῶς μέσα

1. Βλ. Ἐμμ. Ν. Φραγκίσκος, Δ. Κ. Βυζάντιος καὶ «Βαβυλωνία». Ἑρμηνευτικὲς δοκιμὲς καὶ μαρτύρια βίου, στὰ Τετράδια ἐργασίας 20, Ἀθήνα, ΙΝΕ/ΕΙΕ, 2008, σ. 91-94, 100-101.

2. Στὸ ψηφιοποιημένο πλέον καὶ διαθέσιμο στὸ διαδίκτυο Ἀρχεῖο Κωλέττη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐκτὸς ἀπὸ τίς δύο αὐτὲς ἐπιστολὰς τοῦ Δ. Βυζάντιου περιέχεται καὶ μιὰ τρίτη πρὸς τὸν Κωλέττη τῆς 14ης Ὀκτωβρίου 1831, μέλος τότε τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδας μετὰ τῇ δολοφονίᾳ τοῦ Ἰω. Καποδίστρια, μὲ τὴν ὁποία τὸν παρακαλεῖ νὰ ἐξακολουθήσει νὰ διατηρεῖ τὴν εὐνοια καὶ τὴν ὑπόληψιν ποὺ εἶχε γιὰ τὸ πρόσωπό του καὶ νὰ τοῦ παρέχει τίς συνετέες του ὁδηγίες ὡς Διοικητῇ τῶν Μεσσηνιακῶν Φρουρίων στὶς κρίσιμες ἐκεῖνες περιστάσεις.

στὰ δέκα αὐτὰ χρόνια τὰ μέλη της εἶχαν ἀϋξηθεῖ μὲ τὴ γέννηση καὶ ἄλλου ἢ ἄλλων παιδιῶν. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη τους· ἴσως τὸ φαινόμενο τῆς παιδικῆς θνησιμότητος νὰ ἦταν αὐτὸ ποὺ εὐθύνεται γιὰ τὴ μὴ ἐπιβίωσή τους σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πρωτότοκη Μαριγώ, ἡ ὁποία πέθανε σχεδὸν ὀγδοντάχρονη στὴν Ἀθήνα.

Ἡ ἡμέρα ποὺ ὁ Βυζάντιος ἔγραψε τὸ πρῶτο του γράμμα στὸν πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλλάδας, ἡ 3ῃ Ἀπριλίου, ὑπενθυμίζοντάς του ἀρχικὰ τὴν προφορικὴ ὑπόσχεσή του ὅτι θὰ συμπαρασταθεῖ στὰ δεινὰ του καὶ ὕστερα τὸ μέγεθος τῶν προσωπικῶν του ὑπηρεσιῶν καὶ θυσιῶν στὴν πατρίδα, εἶχε μόλις προηγηθεῖ ἀπὸ τὴ χρονικὴ στιγμή μιᾶς ἄλλης ἀπογοήτευσης σχετικὰ μὲ τὰ οἰκονομικά του. Τὸ Πολυμελὲς Συμβούλιο τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἀποφάσισε νὰ ἀπορρίψει τὸ αἶτημα ποὺ ὑπέβαλε ὁ ἀγιογράφος στίς 6 Ἀπριλίου 1845 γιὰ καταβολὴ τῶν ἐξόδων ἀγορᾶς τῶν ὑλικῶν καὶ τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας του, ὅση εἶχε συντελεστεῖ μέχρι ἐκεῖνη τὴ στιγμή μετὰ ἀπὸ τὴν ἀνάθεση σ' αὐτὸν τῆς φιλοτέχνησης τῶν εἰκόνων τοῦ ναοῦ τῆς σχολῆς.³ Δὲν εἶναι γνωστὸ ἂν στὸ ἐπόμενο διάστημα ὀλοκλήρωσε τίς παραγγελίες τῆς Ριζαρείου καὶ ἂν πληρώθηκε τὸ ποσὸ ποὺ θὰ εἶχε συμφωνηθεῖ ἀνακουφίζοντας ἔτσι τὰ οἰκονομικά του ἐκεῖνη τὴ δύσκολη περίοδο τῆς ζωῆς του. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι τρεῖς μῆνες ἀργότερα τὸν εἶδαμε νὰ ξαναπιάνει τὸν κοιντολόφο καὶ νὰ ἀπευθύνει μὲ ἀπόγνωση δραματικὴ ἔκκληση στὸν Ἰωάννη Κωλέττη⁴ σημαίνει ὅτι οὔτε ἡ Ριζαρείος ἀλλ' οὔτε ἡ κυβέρνηση στάθηκαν ὡς τότε ὑλικοὶ του συμπαραστάτες. Οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς τῆς δικῆς του καὶ τῆς οἰκογένειάς του δὲν φαίνεται νὰ καλυπτεύσαν ὡς τὸν θάνατό του, παρὰ τὸ ὅτι βρέθηκαν ἐργοδότες ποὺ τοῦ ἀνέθεσαν ἀγιογραφικὲς ἐργασίες, ἀλλὰ ποὺ ἀποδείχτηκαν κακοπληρωτές, ὅπως συνέβη μὲ τὴ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Πάτρας ἀπὸ τὴν ὁποία διεκδίκησε ἀργότερα χρηματικὲς ὀφειλὲς στὸν πατέρα της γιὰ τὴν ἀγιογράφηση τῆς βασιλικῆς τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέα ἢ κόρης του Μαριγώ.⁵ Ἐκεῖνος, ὡς γνωστόν, πέθανε τὸ 1853 στὴν πόλη αὐτὴ «ἐπὶ τῆς ψάθης» καὶ ἡ χήρα του Αἰκατερίνη, καὶ τὸ ὄρφανό, ἡ Μαριγώ, ὁμολογοῦσαν τὸ 1865 ὅτι «στεροῦνται ἀπὸ τοῦ θανάτου του καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου».⁶

3. Ὁ.π., σ. 88-89.

4. Ὁ.π., σ. 91-93, 100-101.

5. Ὁ.π., σ. 94.

6. Στὸ ἴδιον.

Ἀρχεῖον Ἰω. Κωλέττη Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, φάκ. 76, ἀρ. ἐγγρ. 322. Δίφυλλο 0,295X0,200. Στὴ ράχη τοῦ δεύτερου φύλλου πανώγραμμα: Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Β. Πρωθυπουργὸν Κ(ύριον) Ἰω(άννην) Κωλέττην / κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἰδιαίτερον

Ἐξοχώτατε!

Ἀπειράκις ἤλθον διὰ νὰ ἀπολαύσω καὶ αὖθις τὴν προσωπικὴν Σας ἔντευξιν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον, ἐκτὸς τῆς ἐσπέρας ἐκείνης καθ' ἣν παρουσιασθεὶς ἐνώπιόν Σας, παρέστησα ὑπ' ὅψιν τῶν ὀφθαλμῶν Σας τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι ρακένδυτος καὶ μὲ διεβρώγῳτα ἱμάτια περιφερόμενος. Εἶδον ὅτι ἐλάβετε συμπάθειαν, καὶ μὲ ὑπεσχέθητε ὅτι παγιωθείσης τῆς Κυβερνήσεως, θέλετε ἀποφασίσει καὶ δι' ἐμὲ πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν μου. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑποσχέσεώς Σας εἰσέτι ὑπομένω κιλυνδούμενος εἰς τὰ πελάγη τῆς γυμνότητος καὶ τῆς δυστυχίας, ἀντέχω εἰς τὴν μετ' ἐμοῦ πάλιν τῆς τύχης.

Ἀλλὰ μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσω ἀναποφεύκτους ἀνάγκας τῶν ὑστερημένων καὶ ἱματισμοῦ καὶ τροφῆς δυστυχῶν τέκνων μου, προστρέχω εἰς τὴν ἄμεσον φιланθρωπίαν Σας, καὶ Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ εὐαρεστηθῇτε νὰ ἐνεργήσητε τὴν δι' ἀναφορᾶς, ἐνταῦθα περικλειομένης, αἵτησίν μου, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελα κάμει χωρὶς νὰ ἐρυθριάσω, ἐὰν ἄλλως ἡδυνάμην ν' ἀπαντήσω τὰς ἀναποφεύκτους αὐτὰς ἀνάγκας κατ' αὐτὰς τὰς προσεγγιζούσας ἑορτάς. Ἀνάγκας τοιαύτας, αἱ ὁποῖαι θέλουν μὲ φέρει εἰς τὴν τελευταίαν ἀπελπισίαν, ἐὰν ἀποτύχω τῆς συνδρομῆς Σας εἰς μόνην αὐτὴν μου τὴν οἰκτρὰν περίστασιν.

Ἐνθυμηθῆτε, ἐξοχώτατε, μίαν στιγμὴν τὰς ἐκδουλεύσεις, τὰς θυσίας, τὰς δαπάνας, τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ὑπέστην ἕνεκα τῆς πατρίδος, καὶ λάβετε οἶκτον διὰ νὰ μὲ ἀνακουφίσετε μὲ τὴν ὁποίαν ἐξαίτῳ χρηματικὴν ποσότητα, ὥς προστάτης ἀληθοῦς καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν ὑπὲρ πατρίδος δυστυχούντων σήμερον.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος

Ἐν Ἀθήναις

τὴν 3. Ἀπριλ(ίου) 1845

ταπεινώτατος

Δ. Κ. Βυζάντιος